

Landskap: *Halland* Upptecknare: *Barbro Wadby ö. Folke Åstrand*
 Härad: *Höök* Berättare: *Pilda Karlsson, Kybyggat,
Lund
Pastor*
 Socken: *Ysby* Berättarens yrke:
 Uppteckningsår: *1956* Född år *1875* i *Hjörnered, Ysby sock.*

Personliga data. *s. 1.*

Jordbruket, *s. 1.*

Märgel. *s. 1.*

Självhushållning: fiske, tillverkning av kvastar
och korgar, ystning, bak m.m. *s. 1-2.*

Matvanor. *s. 2.*

Sömmerska och skomakare. *s. 2.*

Gärdfarihandel o. affärer. *s. 2.*

Post och tidningar. *s. 2-3.*

Binäringar. *s. 3.*

Emigration. *s. 3.*

Byggnadsskick och inredning. *s. 4.*

Julen. *s. 4.*

Nöjen. *s. 4.*

"Bingegille". *s. 4.*

Skolor. *s. 4-5.*

Husförhör. *s. 5.*

ACC. N:R M. 16353: /

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Personliga data: Fröken Tilda Karlsson är dotter till Karl och Kristina Svensson, födda i Kövlinge respektive Gosterbygget. De hade ett torp under Ysbygården, och arrendet betalades med dagsverken. 1880 köpte de en gård, nr I i Hjørnered, som bestod av ett trettioandredels mantal. Gården Nybygget, där Fröken Karlsson nu bor i några gavelrum, inköptes av hennes bror 1923, men ägs numera av andra.

Jordbruket: Skottorp ägdes av någon från Tyskland. De började använda mäger där. Andra började sedan Också att mägerla. Den köptes från Hov, för där var bra mäger. Det satte fart på jordbruket i Halland. Nu användes inte mäger utan kalk. Det är lika bra, men Mäger varar längre. Det var pigorna som spred gödsel.

Självhushållning: Vi fiskade till husbehov gädda och annan fisk. Det var sällsynt att vi sålde den. Kvastar och korgar gjorde vi också vad vi behövde - i mitt hem - också ibland till vänner och bekanta. Vi bryggde själva. Och så gjorde vi ost. Man ystade många tillsammans. Man gjorde "sdd ost" och ostkaka. Bröd bakade vi, det var kavring gjord med hemmajäst och finsiktat rågbröd. Av vetebröd torkade vi skorpor och när det var kalas

ACC. N:R M. 16353:2.

2
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

hade vi sockerkager(kakor) och bullar. Kaffet fick man själv bränna.

När det inte fanns kaffe brände man råg, korn eller sikoria.

Matvanor: Innan man mjölkade var det kaffe, sedan var det sill eller stekt fläsk och mjölk. Klockan 12 var det middag, och klockan halv 5 "me'äftan" med smörgås och dricka. Klockan 8 åts kvällsmat, ofta potatisgröt, och ibland fick man också "södost". Sirap användes mycket. Man åt gröt alla ur ett fat med hornske; var och en hade sin sked. Där jag tjänte fick vi sås för oss själva, men hemma doppa hela familjen i grädden. Så'nt ohygieniskt slabb!

Sömmerska och skomakare. De kom hem och sydde kläder och gjorde skor.

När jag var 17 år var sylönen för en klänning 3 kr. eller 2 kr. när sömmerskan var hemma hos sig. Det var mycket roligt när de kom, men ändå roligare när de reste.

Affären. Det kom gårdfarihandlare och sålde nålar och skräp. Lertallrikan köptes på marknader (Våxtorp, Lsholm). På 90-talet var det en som hette Einar Johansson som hade affär och en tid hade Hans Petter Hansson affär i Hjärnered tills hans fru blev barnmorska och de flyttade till Ysby.

Post och tidningar. Posten hämtade man när man gick till kyrkan. Där

ACC. N:R M. 16353:3.

3
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

var postskjuts från Laholm till Hishult och Ysby. För 70 år sedan var det en som gick omkring med posten. Tidningen kom tre gånger i veckan. Alla i Hjärnered hade en tidning ihop. Det var Laholms Nya Tidning; en som hette Brunbeck var redaktör.

Binäringar. Man var hemma på vintern men tjänte på sommaren. På 90-talet fick man en 40/50 öre om dagen, en 40:-kr. för sommaren. Karlar gick ibland bort och tröskade "pingtoske"; de fick säd i lön. Vi brukade också binga bing(sticka). Vännström lämnade ull, islandsull, som man kardade och spann och gjorde tröjor av. Så kom Vennström och hämtade tröjorna. Man fick en krona för en tröja. Bingtröjorna var till "karrana" (karlarna) och var vita. Flickorna gick till varandra och bingade (Se vidare Nöjen).

Emigration. Jag hade en bror som reste till Amerika 1875 när han var 17 år, och en bror och en syster som reste 1885 när de var 18 och 21 år. Den äldste hade mycket svårt på vägen dit. De andra reste från Göteborg. Syskonbarnen har varit och hälsat på. En systerson är diplomat nu. De reste till Amerika för att det var dåliga tider och vi hade redan släktingar där.

ACC. N:R M. 16353:4

4
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Byggnadsskick och inredning. I mitt hem hade de kammare utan eldstad och drängkammare ute i stallet. Annars var där öppen eld med uteläggare. Det var en ugn med Adam och Eva på, men jag vet inte var den kom ifrån. Åtminstone 1886 vet jag vi hade tapeter och gardiner hade vi alltid.

Julen. Till jul gjordes mycket grovbrö' och då stöptes ljus, grenljus o.d. Och så var det mycket julagille, först de gamla en dag, så de unga nästa. (Se vidare Nöjen).

Nöjen. På julagille fick man mat och brännvin, kaffe och kager. När man hade ätit så ut med borden och in med spelmannen, och så va de dans och julalega. Det var "Gustavs skål" och "Stjåla makar",-en ringdans. Man höll på till ett och två på natten. Det var mycket dans på vintern. Man hade "bingegille"(stickekalas). Det började på dagen, så åt man och så kom pojkarna och det blev dans. Det var bara ungdomar där. På sommaren var det dans vid Karsefors sista fiskedagen. Man dansade på gräset och lekte "Änkeleken". Det kom ungdomar från hela Ysby och också från andra håll. På 90-talet började de med dansbanor. Så sjöng man ofta i arbetet.

Skola. Man gick i skolan 4 månader om året, från 6- till 14-årsåldern.

ACC. NR M. 16353:5.

1882 var där skola i Hjärnered och i Gosterbygget var där skola från 1923 till 1952.

Husförhör. Det hölls förr i stugorna med kalas efter. Se'n var det i kyrkan. Var och en i en familj fick läsa, sedan kom turen till nästa familj.

5
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV